

DE HOOFDKERK VAN MARIAKERKE ONZE-LIEVE-VROUW-KONINGIN (4)

Marcel Leeuwerck

Vooraleer langs de brede poort de kerk te betreden, kijken wij nog eens rond op het voorplein.

Banaal autoblik vermag gelukkig de toegang niet te blokkeren noch de gevel te ontsieren, zodat dit ruime terras de kerkgangers na de diensten gastvrij tot een gezellige babbel uitnodigt. Wel missen wij een open binding met het kerkgebouw onder vorm van een soort zuilengaanderij of portiek zoals die bij de vroeg-christelijke basilieken aansluiten op de voorgevel. Het kerkportaal poogt wel een overgang tussen binnen en buiten te suggereren; maar "verkeerstechnisch" schiet het plan te kort, want de drievoudige stroom kerkgangers uit de binnendeuren moet zich samenspersen als door een trechter naar de buitenpoort. Een "narthex" met lessenaarsdak zou een mooier zicht opleveren. Met die kleinere puntgevel ervoor verzwakt nu het monumentale van de hoofdgevel en die irriterende kilgoot tussen toren en toegangspartij zal zeker ooit problemen meebrengen met de waterafvoer.

De grote moderne kerk van Knokke bood nochtans reeds het galante voorbeeld van zo'n narthex.

Rechts valt onze blik op een sierlijk beeldje van wijlen August Michiels, de Mariakerkse schilder, graficus en beeldhouwer. Bij de herdenking van 100 jaar fusie (opslor-

ping!) van Maria-kerke met Oostende (1899-1999) heeft een feestcomité samen met het stadsbestuur dit beeldje besteld. De onthulling kwam weliswaar een paar jaren te laat, zonder veel toeters en bellen, want de lokale dragers van de openbare evenementen (carnavalclubs, handelaarsbond, horeca-uitbaters enz.) zagen in dit elitair artistiek gedoe weinig directe opbrengst aan brood en spelen voor de middenstand. Wij kennen allemaal het meesterwerk van August Michiels: "de wachtende vissersvrouwen" voor het station. Deze statische, dromerige en ingekeerde vrouwenfiguren passen opperbest in het klassieke oeuvre van de kunstenaar met zijn typische hiëratische personages. Dit beeldje straalt daarentegen een en al beweeglijkheid uit. De moderne vormgeving laat wel alle kleinere lichaamsdelen weg, zoals handen, voeten en zelfs de gelaatstrekken. Het vertoont daarmee zoveel te meer de getormenteerde pathos van de barok en prikkelt onze verbeelding om er een (vrouwelijke) Sint Sebastiaan uit de Rococo in te zien. Daar kronkelt de met pijlen doorzeefde heilige zich tegen een boomstronk, waaraan hij vastgesjord staat. Voor de beeldhouwers van toen bood dit schouwspel een welgekomen gelegenheid (voorwendsel) om zeer plastisch het mannelijk naakt ongeremd voor te stellen en dit is de hedendaagse homo's niet ontgaan. Bij veel van die heerschappen troont thuis zo'n kinkelende Sint Sebastiaan, die nu, zeer tegen zijn zin wellicht, tot patroon van de homobeweging is verheven. Aan het beeldje kleven evenwel voldoende vrouwelijke onderdelen om alle boosaardige suggesties te ontzenuwen. In zediger tijden zouden fatsoenridders deze naakte levenslust zeer ongepast beoordeeld hebben voor een kerkplein, maar Mariakerke miste toch ook de tram van de emancipatie niet.

Wenden wij nu onze vromer blikken naar de spitsboog boven het portaal en laten wij er

het bas-reliëf bewonderen van keramist Jo Lemaître. Het stelt Maria voor als gekroonde Hemelkoningin, zonder Jezuskind, zodat zij haar armen wild kan openspreiden om heel het mensdom moederlijk te omhelzen. Op haar linkerschouder rust een wereldbol, die haar duidelijk minder zwaar weegt dan bij Sint Kristoffel. De keramist slaagde erin om de figuur meer diepte te geven dan het bas-reliëf toelaat.

Sedert de Renaissance onderscheidt de kunstkritiek drie types reliëf met Italiaanse naamgeving. Bij "Basso-rilievo" puijen de figuren minder dan de helft van hun omvang uit het vlak; bij "Mezzo-rilievo" precies de helft en bij "Alto-rilievo" komen de personages meer dan de helft of soms helemaal uit de achtergrond naar voren. In recentere tijden verengden die begrippen en nu spreekt men uitsluitend van bas-reliëfs.

Onder deze Maria-Koningin staat in de arduinen latei de Latijnse opdracht gebeiteld in vergulde letters: "Deo Supremo, Dei Paraeque Reginae Sacrum".

Aan doorwinterde latinisten levert deze tekst geen problemen, maar steeds minder "intellectuelen" beheersen nog deze dode taal met haar vormenrijkdom aan verbuigingen. Daarom ontleden wij hier even deze zin, die zelfs geen werkwoord bevat, woord voor woord.

DEO: aan God (datief)

SUPREMO: aan de Allerhoogste (datief)

DEI: van God (genitief)

PARAE: aan de barende: moeder (datief)

QUE: verbindingswoord: ook, en

REGINAE: aan de Koningin (datief)

SACRUM: het heiligdom (nominatief), onderwerp van de zin.

Rare jongens, die latinisten, het meest bepalende woord: het onderwerp zetten zij achteraan, wij moeten onze adem ophouden tot het einde om te weten dat het om een heiligdom gaat! Maar de schijver neemt aan dat wij dat allemaal reeds weten bij de eerste oogopslag en dus verkiest hij de naam van God vooraan te zetten op de ereplaats, want dit is veruit de belangrijkste en meest eerbiedwaardige figuur. Zetten wij nu de woorden op een rijtje volgens onze vertrouwde Nederlandse syntaxis: "Het heiligdom (toegewijd) aan de Allerhoogste God en aan Gods Moeder, de Koningin". Oef! Zo'n Latijnse zin eist altijd een worsteling met de taal, maar geeft nadien toch een zalige voldoening aan de geest.

Deze klassieke hersengymnastiek brengt ons eindelijk in de gepaste serene stemming om de koele kerk binnen te treden.

Daarover valt in volgende bijdragen heel wat te vertellen.

■ ■ ■ ■

GRAFISCH BEDRIJF LAMMAING

Wij geven vorm aan uw identiteit!

Zandvoordeschorredijkstraat 14

8400 Oostende

tel. 059 70 71 23 | fax 059 80 45 79

e-mail: print@lammaing.com